

1 כדי שתושלם הכוונה דעשיית דירה לו יתברך - זקוקים לכל חלקי הדירה, הן החלקים המעולים -
 2 ירושלים וסביבותיה, והן החלקים שלמטה מזה, המקומות הרחוקים מירושלים, עד למקום הכי רחוק
 3 מירושלים - נהר פרת, שגם המצב דמקום זה נוגע לשלימות הדירה.

4 ולא עוד אלא שעיקר ענינה של הדירה - בעלותו והתגלותו של הדר בה - הוא בכל חלקי הדירה
 5 בשוה, כנ"ל.

6 ועוד - ועיקר: מכיון שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, עד לתחתון שאין תחתון למטה
 7 ממנו - הרי אדרבה: ענין זה נפעל על-ידי "אחרון שבישראל" הנמצא ב"נהר פרת", "מקום ישוב היותר
 8 רחוק מירושלים", רחוק (תחתון) שאין רחוק (תחתון) ממנו [כל זמן שנמצאים בגבולה של ארץ ישראל],
 9 וממנו ועל-ידו - נמשך ונפעל ענין זה אצל כל בני ישראל שבכל שאר חלקי ארץ ישראל, עד ליהודים
 10 הנמצאים בירושלים (היפך הענין ד"תחתון").

11 ועל-פיו זה יש לבאר את הטעם (בפנימיות הענינים) לכך שכל ישראל היו צריכים להמתין עם שאילת
 12 גשמים עד שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת:

13 אמרו חכמינו ז"ל⁴⁸: "ג' מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח, ואלו הן, מפתח של גשמים
 14 כו". ומזה מובן גודל מעלת הגשמים - שאינם יכולים לבוא ולהתגלות על-ידי שליח, אלא על-ידי הקב"ה
 15 בלבד, מהותו ועצמותו יתברך.

16 ולכן: כאשר ה"אחרון שבישראל" מגיע לנהר פרת, ומתחיל לעבוד את עבודתו ב"תחתון שאין תחתון
 17 למטה ממנו" - אזי נשלמת הכוונה דנתאווה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים, בתחתון שאין
 18 למטה ממנו, ואז נמשך ומתגלה כל ה"שטורעם" ד"משיב הרוח ומוריד הגשם" - ירידת גשמים, שהמפתח
 19 לזה "בידו של הקב"ה" - לכל בני ישראל בכל מקום שהם.

20 יא. בכל האמור לעיל מודגש ביותר עד כמה נוגע הענין דאהבת ישראל ואחדות ישראל לכללות
 21 עבודתם של ישראל:

22 למרות חילוקי הדרגות שבעבודתם של ישראל - נפעלת שלימות העבודה על-ידי הצירוף דכל אופני
 23 העבודה יחדיו,

24 ולא עוד אלא שדווקא עבודתו של ה"אחרון שבישראל" בענינים הכי תחתונים, תחתון שאין תחתון
 25 למטה ממנו, פועלת את שלימות הדירה לעצמותו יתברך, שנתאווה להיות לו יתברך דירה בתחתונים
 26 דוקא, עד לתחתון שאין תחתון למטה ממנו, ועל-ידו נמשך עילוי זה בעבודת כל בני ישראל, עד לגדול
 27 שבגדולים שנמצא בירושלים.

28 ובזה מודגש הענין דאחדות ישראל - לא רק אהבת ישראל, "ואהבת לרעך כמוך"⁴⁹, היינו, שהוא
 29 מציאות בפני-עצמו ורעהו מציאות בפני-עצמו, ואף-על-פי-כן אוהב את רעהו כמו שאוהב את עצמו.
 30 אלא יתירה מזו - ששניהם נעשים למציאות אחת, "לאחדים כאחד"⁵⁰, בדוגמת שני אברים של גוף אחד
 31 (כהמשל המובא בירושלמי⁵¹), כמבואר בארוכה בתניא פרק לב.

32 ליתר ביאור:

33 ענין האחדות ישנו גם כאשר כל בני ישראל עולים לרגל לירושלים - אנשים ונשים, ואפילו טף - כל
 34 שיכול לעלות ברגליו⁵², ואפילו קטני קטנים שאינם יכולים לעלות ברגליהם - הוריהם מביאים אותם
 35 לירושלים, כפי שמצינו בנוגע למצות הקהל, וממנה נמשך גם בנוגע לעליה לרגל בכל שאר השנים,
 36 ואין-כאן-מקומו.

(48) תענית ב, סע"א. וראה סנהדרין קיג, סע"א.
 (49) קדושים יט, יח.
 (50) לקו"ת ר"פ נצבים. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1141 ואילך.

(51) נדרים פ"ט ה"ד. וראה סהמ"צ להצ"צ - מצות אהבת
 ישראל פ"א.

(52) מס' חגיגה בתחלתה. רמב"ם הל' חגיגה פ"ב ה"ג.